

CZU 343.32

**OBIECTUL JURIDIC ȘI OBIECTUL MATERIAL AL INFRAȚIUNII
DE DIVULGARE A SECRETULUI DE STAT****Valentin CHIRIȚA,**
dr. în drept, conf. univ.**Alexandru GAINA,**
doctorand

Conținutul prezentului articol se referă la descrierea obiectului juridic și obiectului material al infracțiunii privind divulgarea secretului de stat

Cuvinte-cheie: divulgare, secret de stat, regimul secret, reguli de păstrare, securitate de stat.

**LEGAL OBJECT AND MATERIAL OBJECT OF THE CRIME OF DISCLOSURE
OF STATE CLASSIFIED INFORMATION****Valentin CHIRIȚA,**
PhD, associate professor**Alexandru GAINA,**
PhD student

The content of the present article refers to the description of the legal object and the material object of the crime of disclosure of state classified information.

Keywords: disclosure, state classified information, confidentiality level, storage provisions, state security.

Introducere. Faptele care sunt de natură să aducă atingere statului, atributelor fundamentale care îi sunt specifice, condițiilor necesare îndeplinirii funcțiilor lui, precum și cele care aduc atingere autorității publice, prezintă un pericol social sporit. Dreptul penal, care are menirea de a apăra prin mijloacele sale specifice valorile fundamentale ale societății, a incriminat aceste fapte ca infracțiuni contra autorităților publice și securității de stat, în Capitolul XVII al Codului penal. Spre deosebire de Codul penal anterior, care incrimina infracțiunile contra statului și infracțiunile contra autorității în două capitole distincte (cap. I și cap. X),

noul Cod penal a inclus toate aceste infracțiuni într-un singur capitol, ținându-se cont de faptul că toate aceste infracțiuni au obiecte de atentare omogene și că între ele există o coeziune strânsă: independența, suveranitatea, inviolabilitatea, autoritatea statului etc. [7, p. 665].

Potrivit prevederilor constituționale ale Republicii Moldova, se stipulează că dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit, iar autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal. Su-

plimentar, prevederile aceluiași articol prevăd că dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională [1].

Prin urmare, din prevederile constituționale vizate supra, concluzionăm că legiuitorul sugerează eventualul pericol, în cazul în care unele informații, care nu pot fi prezentate accesului liber, fiind divulgate sau pierdute, pot fi folosite în detrimentul măsurilor de protecție a cetățenilor sau intereselor legitime și/sau securității Republicii Moldova, presupunând astfel necesitatea definirii și sistematizării acestora prin elaborarea unei liste sau a unui nomenclator de informații, precum și stabilirii unui ansamblu de măsuri organizatorico-juridice, care fac parte din sistemul național de protecție a secretului de stat, privind metodele și mijloacele utilizate de protejare a informațiilor și a purtătorilor materiali de informații atribuite la secret de stat [5].

Metode aplicate și materiale utilizate.

În vederea realizării scopului propus, în respectivul articol științific a fost utilizată metoda logică, care este bazată pe analiza inductivă și deductivă.

În procesul elaborării articolului științific, au fost consultate următoarele materiale: Constituția Republicii Moldova, Codul penal al RM, actele normative în domeniu, precum și lucrările științifice ale autorilor Brânză S., Stati V., Ulianoschi X., Grosu V., Țurcanu I., Barbăneagră A., Borodac A., Grama M., Botnaru S., Șavga A. etc.

Rezultate obținute și discuții. În această ordine de idei, în vederea promovării unei politici de stat unice în domeniul atribuirii informațiilor la secret de stat și al secretizării lor, precum și în vederea consolidării sistemului național de protecție a secretului de stat, a fost elaborat *Nomenclatorul informațiilor atribuite la secret de stat*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 411 din 25.05.2010 în care sunt incluse informații din domeniul apărării naționale, economiei, științei și tehnicii, relațiilor externe, securității statului, asigurării ordinii de drept sau activității autorităților publice și

autorităților publice cu împuterniciri de dispoziție asupra acestor informații [6], precum și a fost elaborat *Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice* (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176 din 22.12.2010) [5].

Prevederile legislației penale (*alin. (1) art. 344 din CP al RM*) incriminează divulgarea informațiilor ce constituie secret de stat de către o persoană căreia aceste informații i-au fost încredințate sau i-au devenit cunoscute în legătură cu serviciul sau munca sa, doar în cazul în care aceste fapte nu constituie trădare de Patrie sau spionaj [2].

În opinia lui Constantin Gurschi, *a divulga* înseamnă a comunica, a da în vileag prin orice mijloace unei sau unor persoane ce nu sunt în drept să afle, să cunoască informații (date, documente) secrete. Pentru existența divulgării este necesar ca aceasta să fie efectuată astfel, încât persoana căreia i se face comunicarea să ia în mod efectiv cunoștință de ele. Dacă făptuitorul s-a referit la informații (date, documente) false sau inexistente, infracțiunea de divulgare, dată fiind lipsa elementului material, nu există. Infracțiunea va exista dacă a avut loc divulgarea parțială a informațiilor (datelor, documentelor) [8, p. 553].

Autorul S. Diacov este de părere că prin *divulgare* se subînțelege transmiterea ilegală a informațiilor care constituie secret de stat, care prin urmare au devenit proprietatea persoanelor neautorizate. Prin persoane neautorizate se prezumă orice persoană care, în virtutea activităților desfășurate sau calității de serviciu deținute, nu are acces la informațiile care i-au devenit cunoscute [9, p. 34-35].

Potrivi opiniei autorului A. Barbăneagră, *divulgarea secretului de stat* înseamnă darea publicității unor atare date, din cauza căruia ele devin cunoscute persoanelor care, conform caracterului activității desfășurate sau al atribuțiilor de serviciu, nu au acces la ele [10, p. 733].

Obiectiv, divulgarea este exprimată în diverse acțiuni, în urma cărora informațiile

care constituie secret de stat au devenit cunoscute persoanelor neautorizate: într-o conversație privată; discuție publică; corespondență; demonstrarea unor documente; prezentarea unor schițe, scheme, diferite produse; pierderea unor caiete neînregistrate sau proiecte cu informațiile extrase din documente ce conțin secret de stat etc. [9, p. 35].

Potrivit opiniei autorului A. Borodac, pentru existența infracțiunii legea prevede prezența concomitentă a două condiții:

1) încălcarea regulilor de păstrare a secretelor de stat, a cărei ordine este stabilită de anumite acte normative și la care organele de urmărire penală și instituții de judecată trebuie să facă trimitere;

2) darea acestora spre publicitate.

Lipsa unei condiții exclude răspunderea penală. Încălcarea regulilor de păstrare a secretelor de stat, fără divulgarea lor, poate constitui componența unei contravenții administrative [11, p. 537-538].

În art. 344 al Codului penal al RM, infracțiunea de divulgare a secretului de stat cunoaște două variante: o variantă-tip și o variantă agravantă.

După I. Fodor, „*păstrarea secretului datelor sau documentelor interesând economia națională, nivelul și cuceririle tehnico-științifice, structura militară a țării constituie una din condițiile principale pentru asigurarea independenței economice, politice și militare a statului, a suveranității lui și de aceea divulgarea sau expunerea documentelor secrete riscului unei divulgări pot crea un pericol pentru securitatea statului*” [12, p. 138-139].

Așadar, păstrarea cu strictețe a informațiilor ce constituie secret de stat, care nu trebuie să ajungă la cunoștința persoanelor neautorizate în acest sens sau neîndreptățite să le cunoască, este de cea mai mare însemnătate. Divulgarea unor asemenea informații poate pune în pericol securitatea de stat, sub aspectul afectării bazei economice și capacității de apărare a țării. Complexul de măsuri organizatorico-juridice, tehnico-ingenerești, criptografice, operative de investigații și de

altă natură, destinate prevenirii divulgării informațiilor, atribuite la secretul de stat, nu întodeauna își demonstrează eficiența. Iată de ce, în calitate de *ultima ratio*, mijloacele juridico-penale, prevăzute la art. 344 CP RM, au menirea să asigure apărarea eficientă a ordinii de drept împotriva faptei de divulgare a informațiilor ce constituie secret de stat de către o persoană căreia aceste informații i-au fost încredințate sau i-au devenit cunoscute în legătură cu serviciul sau munca sa [13, p. 1031].

În procesul de calificare a infracțiunilor are loc confruntarea circumstanțelor faptei săvârșite în realitatea înconjurătoare cu semnele componenței de infracțiune cuprinse în cadrul unei norme de drept. Astfel, corespunderea semnelor faptei comise se determină în raport cu semnele și elementele componenței de infracțiune, care, conform art. 15 CP RM este formată din patru elemente: obiectul infracțiunii, latura obiectivă a infracțiunii, subiectul infracțiunii și latura subiectivă a infracțiunii [14, p. 108].

Așadar, reieșind din consecutivitatea elementelor componenței de infracțiune stabilite în dispozițiile legale, vom purcede la analiza fiecăruia, în ordinea menționată.

Doctrina autohtonă definește *obiectul infracțiunii* ca fiind totalitatea valorilor și relațiilor sociale create în jurul acestor valori care sunt prejudiciate ori vătămate prin fapta infracțională [15, p. 176].

Orice faptă socialmente periculoasă, prevăzută de legea penală, presupune încălcarea unor valori sociale, nefiind infracțiune fără obiect [16, p. 21].

Luând în considerare gradul de ierarhizare a valorilor sociale care formează obiectul infracțiunii, evidențiem obiectul juridic general, obiectul juridic generic și obiectul juridic special. Pentru aplicarea corectă a legii penale este necesară determinarea exactă a obiectului juridic generic și special [14, p. 112].

Procesul determinării logice a obiectului infracțiunii și a tipurilor acestuia nu poate avea loc separat, totul având loc într-o unitate dialectică și într-o reciprocitate (de la general

la singular) [16, p. 22].

Luând în considerare faptul că **obiectul juridic general** este comun pentru toate infracțiunile, acesta este constituit din totalitatea valorilor sociale protejate de legea penală, de aceea nu are mare importanță la calificarea infracțiunii, decât în măsura în care, la etapa inițială a urmăririi penale, permite delimitarea acesteia de alte încălcări de lege, în special de faptele contravenționale. [14, p. 113].

În ceea ce privește **obiectul juridic generic**, în doctrină se menționează că acesta este constituit din mănunchiul valorilor sociale de aceeași natură ocrotit de legea penală [21, p. 44]. În legislația penală a Republicii Moldova, **obiectul juridic generic** este desprins din titlatura capitolelor din Partea specială a Codului penal. Toate infracțiunile din cadrul unui capitol au același obiect juridic generic. De fapt, în baza obiectului juridic generic are loc gruparea infracțiunilor în capitole [14, p. 113].

Prin urmare, pornind de la faptul că infracțiunea privind divulgarea secretului de stat este inclusă în Capitolul XVII „*Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat*” din Partea specială a Codului penal al RM, **obiectul juridic generic** al acesteia îl constituie relațiile sociale cu privire la autoritatea publică și securitatea de stat. [7, p. 665].

Prin **autoritate publică** se subînțelege sistemul instituțional al administrației publice centrale de specialitate, regimul general de activitate al căreia este reglementat de prevederile Legii nr. 98 din 04.05.2012 privind administrația publică centrală de specialitate. Sub incidența legii sus-numite cad ministerele, Cancelaria de Stat, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență (autoritățile administrative din subordine, inclusiv serviciile publice descentralizate și cele aflate în subordine, precum și instituțiile publice în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator) [3].

Totodată, potrivit prevederilor legale, prin **securitatea statului** se înțelege protecția

suveranității, independenței și integrității teritoriale a țării, a regimului ei constituțional, a potențialului economic, tehnico-științific și defensiv, a drepturilor și libertăților legitime ale persoanei împotriva activității informative și subversive a serviciilor speciale și organizațiilor străine, împotriva atentatelor criminale ale unor grupuri sau indivizi aparte [4].

Cu referire la **obiectul juridic special (specific)**, în literatura de specialitate autohtonă, acesta este definit ca o valoare socială individuală concretă care este lezată sau pusă în pericol nemijlocit prin comiterea unei fapte infracționale concrete [14, p. 113].

În opoziție cu obiectul juridic generic, prin **obiect juridic specific** sau individual se înțelege obiectul juridic propriu-zis al infracțiunii, specific fiecărei infracțiuni, constituit din relațiile sociale formate în jurul și datorită unei valori sociale specifice, subordonate uneia dintre valorile fundamentale, relații a căror formare, desfășurare sau dezvoltare nu ar fi posibilă fără apărarea împotriva infracțiunii a acelei valori [17, p. 197].

În această ordine de idei, referindu-ne la **obiectul juridic special** al infracțiunii analizate, constatăm că aceasta constituie relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea informațiilor ce constituie secret de stat [13, p. 1031].

Potrivit opiniei autorilor A. Barbăneagră, Gh. Alecu ș.a., **obiectul juridic special** al infracțiunii analizate îl reprezintă securitatea economică și capacitatea de apărare a țării [18, p. 761].

În ipoteza variantei agravate consemnate la alin. (2) art. 344 CP RM, în plan secundar se aduce atingere relațiilor sociale cu privire la securitatea statului, sub aspectul asigurării funcționării în bune condiții a domeniilor apărării naționale, economiei, științei, tehnicii, relațiilor externe etc. [13, p. 1031].

Potrivit autorului Ivan Macari, dispoziția art. 344 CP este de blanchetă, de aceea, pentru a stabili care informație constituie secret de stat, trebuie apelat la Legea Republicii Moldova cu privire la secretul de stat [19, p. 425].

În unele surse ale literaturii de specialitate autohtone, întâlnim opinii separate cu referire la **obiectul infracțiunii**, care poate fi atât **material**, cât și **imaterial**.

Astfel, autorii Sergiu Brînză, Xenofon Ulianovschi ș.a. sunt de opinie că infracțiunea specificată la art. 344 CP RM dispune de **obiect material**, care presupune un document ce constituie secret de stat. Acesta, la rândul său, poate fi reprezentat prin obiect sau purtător material (*de ex. suport de hârtie*), inclusiv câmpuri fizice (*de ex. floppy disk de 3,5 inch, discuri așa-numite „optice”, cele de tip CD, DVD și Blu-ray, hard (magnetic) disk drive, cardurile de memorie, USB stick și altele*), în care informațiile atribuite la secret de stat sunt expuse în formă de texte, semne, simboluri, imagini, semnale sau soluții tehnice, dar dacă acțiunea făptuitorului nu se referă la un document, ci la anumite date ce constituie secret de stat, infracțiunea nu are obiect material [7, p. 688].

În alte surse ale literaturii de specialitate, găsim opinia unor autori care consideră că infracțiunea de divulgare a secretului de stat are un **obiect imaterial**, reprezentat de informații ce constituie secret de stat [13, p. 1032].

În doctrină se învederează și noțiunea de **obiect imaterial**, care presupune entitatea incorporală asupra căreia se îndreaptă nemijlocit fapta infracțională, prin al cărui intermediu se aduce atingere obiectului juridic al infracțiunii [20, p. 25-30].

Așadar, în funcție de entitatea (*care poate fi atât materială, cât și incorporală*) asupra căreia se îndreaptă nemijlocit fapta infracțională, prin al cărui intermediu se aduce atingere obiectului juridic al infracțiunii, putem concluziona că, fapta incriminată la art. 344 CP RM, poate avea atât **obiect material**, cât și **imaterial**.

Concluzii. Reieșind din faptul că infracțiunea privind divulgarea secretului de stat este inclusă în Capitolul XVII „*Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat*” din Partea specială a Codului penal al RM, **obiectul juridic generic** al acesteia îl con-

stituie relațiile sociale cu privire la autoritatea publică și securitatea de stat.

Cu referire la **obiectul juridic special**, ca parte integrantă a obiectului juridic generic, aceasta constituie relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea informațiilor ce constituie secret de stat.

Totodată, în funcție de entitatea (*care poate fi atât materială, cât și incorporală*) asupra căreia se îndreaptă nemijlocit fapta infracțională, prin al cărui intermediu se aduce atingere obiectului juridic al infracțiunii, reieșind din cele menționate supra, concluzionăm că fapta incriminată la art. 344 CP RM poate avea atât **obiect material**, cât și **imaterial**.

Referințe bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.94 (*publicată la 12.08.1994 în Monitorul Oficial nr. 1, data intrării în vigoare: 27.08.1994*);
2. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002 (*Monitorul Oficial nr. 72-74 din 14.04.2009*);
3. Legea nr. 98 din 04.05.2012 privind administrația publică centrală de specialitate (*publicată la 03.08.2012 în Monitorul Oficial nr. 160-164, art nr. 537, data intrării în vigoare: 03.02.2013*);
4. Legea nr. 618 din 31.10.1995 securității statului (*publicată la 13.02.1997 în Monitorul Oficial nr. 10-11, art nr. 117, data intrării în vigoare: 13.02.1997*);
5. Hotărîrea Guvernului nr. 1176 din 22.12.2010 „*Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice*” (*publicată la 26.08.2011 în MO nr. 139-145, art nr. 686*);
6. Hotărîrea Guvernului nr. 411 din 25.05.2010 privind aprobarea Nomenclatorului informațiilor atribuite la secret de stat (*publicată la 28.05.2010 în MO nr. 83-84, art nr. 483*);
7. Brînză S., Ulianovschi X., Stati V., Grosu V. și Țurcanu I. *Drept penal. Partea specială*.

- Volumul II*. Ediția a II-a, 2005;
8. Barbăneagră A., Berliba V., Gurschi C. ș.a. *Codul penal comentat și adnotat*. Chișinău, Ed. Cartier, 2005;
 9. Дьяков С. *Государственные преступления против основ конституционного строя и безопасности государства и государственная преступность*. Издательство НОРМА, Москва, 1999;
 10. Barbăneagră A. *Codul penal al Republicii Moldova (cu modificările de până la 8 august 2003). Comentariu*. Chișinău, 2003;
 11. Borodac A., *Manual de drept penal. Partea specială (cu modificările și completările până la 22.04.2004)*, Chișinău, 2004;
 12. Dongoroz V., Kahane S., Oancea I. și alții. *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială. Vol. III*, București: Editura Academiei Române, ALL Beck, 2003
 13. Brînză S. și Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II*, Chișinău, 2015;
 14. Copețchi S., Hadîrcă I. *Calificarea infracțiunilor: Note de curs*. Chișinău, 2015;
 15. Grama M., Botnaru S., Șavga A. ș.a. *Drept penal. Partea generală*. Chișinău, Tipografia Centrală, 2012;
 16. Кадников Н. *Квалификация преступлений и вопросы судебного толкования. Теория и практика: Учебное пособие*. Москва: Норма, 2003,
 17. Bulai C. *Manual de drept penal. Partea generală*. București: ALL Beck, 1999;
 18. Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V. ș.a. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*, Chișinău. 2009;
 19. Macari I. *Drept penal al Republicii Moldova. Partea specială*, Chișinău, USM, 2003;
 20. Reșetnicov A., *Obiectul material al infracțiunii și obiectul imaterial al infracțiunii: necesitatea delimitării*. În Revista națională de drept, 2007;
 21. Basarab M. *Drept penal. Partea generală. Vol. I*. București: Lumina LEX, 1997.

Despre autori:

Valentin CHIRIȚA,
doctor în drept conferențiar universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
tel.:079269002,
e-mail: valentin-chirita@yandex.com

Alexandru GAINA,
ofițer principal de investigații al Serviciului protecție
internă și anticorupție al MAI, doctorand.
tel. 078710699.
e-mail: alexandru.gaina@mai.gov.md